

Lähettilä: Haukiveden kalatalousalue

Alaharjuntie 14

58900 Rantasalmi

Vastanottaja: Oikeusministeriö

PL 25

00025 Valtioneuvosto

lausuntopalvelu.om@gov.fi

LAUSUNTO VN/25636/2023

Lausuntonne asiasta väliaikainen poikkeaminen vesivoimalaitoksen lupamääräyksistä sähköjärjestelmän tasapainottamiseksi; työryhmän mietinnöstä.

Haukiveden kalatalousalue on perehtynyt työryhmän mietintöön, koskien vesilain muuttamista sähköjärjestelmän tasapainottamiseksi.

Haukiveden kalatalousalue pitää työryhmän mietintöä vesilain muuttamiseksi perusteettomana, joka loukkaa yksilön- ja vesialueenomitajien omaisuudensuojaa. Muutosehdotukset sisältävät esityksiä, jossa julkista valtaa voidaan käyttää puolustustilalain 1083/1991 säädännön keinoin, jossa perustuslain mukaista valtionjärjestystä voidaan kumota tai muuttaa virkahenkilöiden toimesta. Haukiveden kalatalousalue katsoo, että asia tulee palauttaa uudelleen työryhmän käsittelyyn ja vesialueenomitajien omaisuuden suojaa tulee tarkistaa ja edunvalvontaa vahvistaa.

Esitetty vesilainmuutoksen tarkoitus on turvata yhteiskunnan toimivuuden ja keskeisten toimintojen kannalta välttämätöntä sähköjärjestelmän vakautta ja käyttövarmuutta myös ja erityisesti poikkeuksellisissa häiriötilanteissa. Mietinnössä ei ole huomioitu vesivoiman säätelyn haittavaikutuksia muuhun huoltovarmuuteen, jotka liittyvät vedenlaatuun, -käyttöön ja kalastukseen. Suomen kriisinhallinta tulisi suunnitella huoltovarmuuskeskuksissa, jossa keskeisimmät toiminnot suunnitellaan turvaamaan yhteiskunnan tarpeita. Runsas ja nopea datakeskuksien rakentaminen viihdetuotannon tarpeisiin ja eri toimintojen sähköistyminen heikentää yhteiskunnan toimivuutta ja voi aiheuttaa Suomeen energiakriisin, mikäli sähkönkäyttöä ei rajoiteta ja suunnitella resurssien mukaisesti.

Sähköntuotannon tasapainottaminen vesivoimalla on kustannustehokasta, mutta Suomessa tuotantoa on ylläpidetty vesilakia loukkaamalla ja kaikkia haittavaikutuksia ei olla selvitetty ja korvattu haitankärsijöille. Sähköntuotannolla vesistöissä on kalataloudelle merkittävää haittaa rakentamisesta alkaen. Kalateiden rakentaminen on yhä osassa kohteita rakentamatta ja velvoiteistutukset eivät ole korvanneet esimerkiksi vaelluskaloille aiheutunutta haittaa. Mikäli

vedenkorkeuden säätelyä voidaan muuttaa vain sähköyhtiöiden tarpeiden mukaisesti, on pitkäaikaiset vaikutukset tunnettava. Järvien elinvoimaisuus ei perustu ainoastaan vuoden lisääntymiskiertoon, vaan elinympäristön säilyminen koko eliöstölle on keskeisin tekijä.

Ehdotettu muutos vesilakiin kyseenalaistaa nykyisen hallitusohjelman tavoitteet pienten voimalaitoksien purkamiseksi. Palokin voimalaitos mahdollistaa sähköntuotannon alueella, jossa tuulivoiman rakentamiselle on asetettu rajoituksia. Sähköntuotanto on myös alue- ja elinvoimapolitiikkaa ja tärkeä osa kuntataloutta. Kun sähköntuotannon korvaajaksi esitetään matkailua, on ymmärrettävää, ettei nykyisessä Itä-Suomen taloustilanteessa sovintoa kauppahinnasta löydy. Onko sähköön säätelyvoiman tuottaminen tulevaisuudessa maakuntien talouden vakauttaja ja edelleen hyväksyttävissä oleva merkittävä kalataloudellinen haitta?

Vesipuitedirektiivi edellyttää toimijoilta, ettei ne saa heikentää vesialueen tilaa. Vesialueille on laadittu vesienhoito-, kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmat. Vedenpinnan säätely, joka heikentää vesialueen tilaa asettaa yhteiset tavoitteet ja alueelliset suunnitelmat tarpeettomiksi, ja ovat ristiriidassa kalastus- ja ympäristösuojelulain kanssa.

Haukiveden kalatalousalueen puolesta

Rantasalmella 02.07.2026

Henna Majuri

Toiminnanjohtaja